

Motion till riksdagen 2005/06:Ub552

av **Margareta Sandgren m.fl. (s, m, fp, kd, v, c)**

Högskolan i Jönköping

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Högskolan i Jönköping bör prövas för att på sikt tilldelas vetenskapsområdet teknik.

Motivering

Den fortgående tekniska utvecklingen samt de kraftigt ökande möjligheterna att sprida och tillgå information leder till omfattande strukturomvandling i näringslivet. I synnerhet hårdnar konkurrensen snabbt för de små och medelstora företagen vilka i långa stycken utgör stommen för svensk ekonomi och välfärd. De små och medelstora företagen står inte bara för merparten av sysselsättningen i näringslivet; deras andel har också ökat avsevärt under senare år då de stora företagen internationaliserat och konsoliderat sin verksamhet i Sverige. Nu erfar alltför många små och medelstora företag att de också måste flytta ut viss verksamhet, och även att de måste öka sin kompetens avseende ny teknik och anslutande utmaningar för att överleva såväl som för att kunna utvecklas och växa.

De små och medelstora företagen har också en central betydelse för utvecklingen av tillverkningsindustrin, vilken i dag sysselsätter ca 1,5 miljoner personer i Sverige – direkt och indirekt via de IT-, logistik-, handels- och allehanda tjänsteföretag, vilka är beroende av densamma som utvecklingsdrivare och kund. Det är ur samhällsekonomisk och många andra synpunkter uteslutet att tänka sig, att denna typ av verksamhet helt skulle försvinna från svenskt näringsliv. Detta är viktigt att slå fast i en tid då mediebilderna och många debattinlägg ger intryck av att tillverkningsbetonad verksamhet ofrånkomligen är på väg att lämna Sverige. Den relevanta frågeställningen är i stället hur många och vilka typer av jobb som rimligen blir kvar här på sikt, samt hur utvecklingen kan påverkas på ett för landet positivt sätt utan att destruktiva åtgärder av handelsbegränsande slag behöver tillgripas.

Fel! Okänt namn på

Aktuella utbildnings- och forskningspolitiska såväl som näringspolitiska propositioner och åtgärder av stor strategisk betydelse för Sverige måste beakta ovanstående förhållanden. Riksdag och departement måste vid sidan av rena grundforskningsbeslut bl.a. också ges möjlighet att ta ställning till förslag som integrerar t.ex. analysen av industrins behov med utbildnings- och forskningspolitiska möjligheter på både kort och lång sikt.

I Jönköpingsregionen – och med Högskolan i Jönköping (HJ) som projektägare – har sedan några år, i samverkan mellan högskola, näringsliv och myndigheter, bedrivits ett långsiktigt projekt (JTH-projektet) av stor nationell betydelse. Det syftar till att vidareutveckla den befintliga Ingenjörshögskolan vid HJ till en teknisk högskola, *Jönköpings tekniska högskola*, med unikt fokus på modern, industriell produktframtagning – dvs. sådan parallell utveckling av produkter och produktions- och logistikprocesser, som leder till konkurrenskraftig tillverkning även i en globaliserad ekonomi och marknad. I en sådan är det inte frågan om huruvida vissa delar av tillverkning och försörjningsled lämpligen förläggs till samverkande företag – ofta i helt andra delar av världen som t.ex. Kina, Polen etc. – utan snarare hur denna möjlighet till sådan arbetsfördelning kan göras optimal med hänsyn till en rad faktorer. Här ingår bl.a. rena löne- och kvalitetskostnader, tidsaspekter, närhet till användare samt flexibilitet vid förändringar som kompetens för kontinuerlig vidareutveckling av produkter och processer. Hanteringen av sådana frågor kommer i framtiden att bli ”vardagsmat” i både stora och mindre företag, och utan tvekan kräva en delvis ny forsknings- och utbildningsinriktning inom de tekniska och ekonomiska utbildningar som skall förbereda blivande beslutsfattare.

Samtidigt är det i de mindre och medelstora företagen som den största potentialen för tillämpning av sådan kunskapsinriktning återfinns. De stora, globalt verksamma företagen har redan i hög grad låst sina strukturer och inriktningar efter den ”nya globala ordningen” – ibland uppenbarligen på något bristfälliga beslutsunderlag. Men i de mindre företagen finns fortfarande ett stort utrymme, beredskap och förmåga till ändrade strukturer, arbetsfördelning, samarbeten och nysatsningar i Sverige. Här krävs dock en mångsidig ledning kapabel till ännu mer integration av utvecklings-, produktions- och logistikprocesser än i stora företag, eftersom å ena sidan de nämnda globala perspektiven gäller även i mindre företag och, å andra sidan, tillgången till specialister inte är lika stor. Samtidigt är de rent tekniska aspekterna och kraven numera minst lika höga och snabbskiftande i mindre och medelstora företag och särskilt fokuserade på materialval och optimering av materialegenskaper, dagligt samspel mellan konstruktions-, design- och tillverkningsaspekter, förmåga till skräddarsydda lösningar för enskilda kunder, osv.

Mot denna bakgrund är Ingenjörshögskolans forskningsinriktning industriell produktframtagning – särskilt i små och medelstora, tillverkande företag – högaktuell och relevant i perspektivet av förnyelse och globalisering av svensk tillverkningsindustri med tillhörande tjänste- och andra typer av företag. Forskningen och forskarutbildningen inom det övergripande temat industriell produktframtagning är väl fokuserad inom fem profilområden: Pro-

duktionssystem, produktutveckling, komponentteknologi, intelligenta produkter och informationsteknik. I dag verkar 13 professorer i forskningen och cirka 40 doktorander i forskarutbildningen. I avvaktan på egen examinationsrätt avlägger doktoranderna sina licentiat- och doktorsexamina vid Chalmers och Linköpings tekniska högskolor samt KTH.

När det gäller grundutbildningen är Ingenjörshögskolan den tredje största utbildaren av högskoleingenjörer och teknologie kandidater i landet, efter KTH och Chalmers, och med omfattande påbyggnadsutbildningar på magisternivå. Utbildningsvolymen är cirka 1 500 helårsstudenter och det finns god potential för fortsatt expansion.

JTH-projektet stöds starkt av näringslivet och de regionala myndigheterna som tillsammans med högskolan investerar 150 miljoner kronor i en forskningsfond under 2002–2008. Med dessa medel jämte vissa medel ur statsanslaget som grund beräknas forskningsvolymen vid Ingenjörshögskolan under 2006 uppgå till över 40 miljoner kronor. Härigenom har den tekniska forskningen nått en omfattning och kvalitet som tillsammans med tekniknära forskning vid övriga fackhögskolor inom HJ bedöms uppfylla kraven för att Högskoleverket ska kunna ge HJ godkänt vid en prövning av vetenskapsområdet teknik.

I budgetpropositionen erhöll Högskolan i Jönköping en mycket stor andel av utbildningsplatserna. På samma sätt erhöll HJ ett förhållandevis stort tilläggsanslag för forskningen och forskarutbildningen under perioden 2006–2008. Dessa satsningar är mycket positiva och kommer att lägga grunden till fortsatt stärkt kvalitet såväl som kvantitet inom både undervisningen och forskningen vid Högskolan i Jönköping. Denna har ju hittills genom en tydlig fokuseringsstrategi varit framgångsrik i såväl att rekrytera studenter som att attrahera externa forskningsmedel.

För att dessa nya statliga insatser skall kunna förverkliga sin potential att effektivt stärka svensk tillverkningsindustri, i synnerhet de små och medelstora företagen, måste emellertid JTH-projektet fullbordas. Det räcker inte att Högskolan i Jönköping har doktorsexamensrätt inom området samhällsvetenskap och humaniora efter prövning och tillstyrkan av Högskoleverket. Ett nödvändigt steg mot förverkligandet av JTH är att Utbildningsdepartementet låter Högskoleverket pröva Högskolan i Jönköping för vetenskapsområdet teknik. Högskolan ansökte i november 2003 om att tilldelas vetenskapsområdet teknik. Högskoleverket har meddelat sin beredskap att genomföra granskningen så snart klartecken kommer från departementet.

De positiva effekterna av JTH-projektets fullbordning skulle kraftfullt komplettera den forskning och undervisning som bedrivs vid främst Chalmers och KTH i Sverige. Den pågående uppbyggnaden genomförs också i nära samarbete med Chalmers och KTH. Båda är representerade på vice- eller prorektor-nivå i Ingenjörshögskolans styrelse. Projektet stärks också genom ett nära och omfattande samarbete med de i Jönköping etablerade industriforskningsinstituten Gjuteriföreningen, Acreo och Fraunhoferinstitutet i Tyskland. Omvänt är JTH-projektet en förutsättning för de senares långsiktiga etablering i Jönköping. Flera företag i regionen, inklusive Electrolux/Husqvarna, har medde-

Fel! Okänt namn på

lat att man nyinvesterar i Sverige eller tar hem FoU från utlandet som en följd av projektet.

Sverige behöver en teknisk högskola inriktad på teknisk kompetensförsörjning för små och medelstora företag, särskilt tillverkande företag och närliggande tjänsteföretag. Jönköping är det naturliga valet för en sådan lokalisering med hänsyn till den näringslivsstruktur som finns i regionen och de relationer avseende både forskning och utbildning som etablerats mellan företagen och högskolan. Globaliseringen med allt större behov hos företagen att höja sig i förädlings- och kompetenskedjan medför att JTH-satsningen brådskar! Projektet har nu nått ett moget skede, stora resurser har satsats av både offentliga och privata aktörer och projektet bör snarast få prövas av Högskoleverket.

Stockholm den 4 oktober 2005

Margareta Sandgren (s)

Magdalena Andersson (m)

Maria Larsson (kd)

Margareta Andersson (c)

Tobias Krantz (fp)

Alice Åström (v)